

Numerul 7.

Oradea-mare 13/26 februarie 1905.

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Sprincenele și giuvaerele Romanelor.

(Din volumul „Din viața romană.”)

Romanii nu recunoșteau o femeie ca frumoasă, dacă nu avea sprincene lungi; femeile întrebunțau prin urmare sprincene false pentru a întregi natura nedarnică. O selavă le aduce într-o cutie de fildeș sau prelungește cu o compozițiune sprincenele naturale. Acele sprincene, prelungite în formă de arc până aproape de tâmpile, dedeau figurii o grație foarte mare.

Ací e locul d'a adaugá în treacát, cá pare cá párul și sprincenele aveau la Romani un *geniu* deosebit sau o zeitate tutelară. Tațian, un contimporan al lui Marcu Aureliu, zice cá există o putere pentru pár; iar Festus, după Varro, zice cá femeile priviau pe Juno Lucina ca zeita specială a sprincenelor.

Di Edmond Le Blans scrie în aceasta privință în „Revue archéologique” (1888): „Nu se poate conchide de ací cá diferitele părți ale corpului nostru erau și ele, de și anticiei nu ne-au transmis aceasta știință, sub chivernisirea sub tutela vr'unei ființe supranaturale, demon, geniu, zeitate a Olimpului? Dacă le-am cunoaște, poate cá s'ar mai lungi șirul acelor zei ciudați, de care Tertulian, bătându-și joc, a făcut o enumerare așa de curioasă.”

Se văpsiau chiar genele. N'aveau acelaș drept de a fi împodobite ca și sprincenele, nu sunt de aceeaș familie?

Ovidiu, în „Medicamina faciei”, ne vorbește cu precizie de văpsirea pleoapelor și genelor. Innegrîți, fără sfiálă, puțin ochii cu cărbune, sau mai bine văpsîți-i cu șofranul care se recoltă pe malurile tale, o *Cydnus transparent*.”

„Nec pudor est oculos tenui signare favilla,
Vel prope te nato, lucide Cydne, crocol

El mai recomandă să se sufle între gene un praf subțire, pentru ca ochiul să pară mai mare și

de a lungi arcul alcătuit de sprincene, la nevoie de a acoperi polurile acestora cu artă:

„Arte supercilii confinia nuda repletis”.

Pe vremea lui Juvenal, femeile întrebunțau pentru aceasta operațiune cosmetică, ace înnegrite cu funingine.

Se întrebunțau și sprincene false. Petroniu, artistul eleganților, cum zice Tacit, narează cá o servitoare aplică tinerului Gito, după ce i-a pus o perucă și sprincenele false: „supercilia protulit de pyxi de” = „scoate sprincenele din cutie”, zice romancierul, care pare deci a vorbi de un lucru actual.

Sfântul Jeronim, văzând cá femeile își văpsiau sprincenele cu boiá neagră, zice: „Sprincenele Magdalenei nu erau văpsite, când ea ștergea picioarele lui Christos cu párul ei, care sedesese lumea”.

Se întrebunțau și alunele cum a fost moda și în secolul al 18-lea. Martial zice: „et numerosa linunt stellantem splenia frontem” = „alunele numeroase instelează fruntea ei superbă”. E probabil cá adesea petele acestea artificiale serviau a ascunde alte pete, naturale. Ovidiu o spune:

Rava tamen menda facies caret, ocula mendas”.

Aceste alunele sau *mouches*, erau niște plasture mici, numite *splenia*, întinse pe pânză, care se tăiá în bucăți mici; une ori inse nu se lipiau splenia, ci se desinau cercuri negre mici, cu pensula.

Sprincenele false și alunele erau la modă și în România în prima parte a secolului al XIX-lea. V. A. Urechia scrie: „Nu atât la fabricarea cernelei erá utilizată gogoașa (de ristic) cât pentru innegrirea sprincenelor, ba și ale jupâneselor, cari nu treceau de frumoase, de nu-și imbinau sprincenele pe nas și de nu-și impistrau obraji cu ceva murse, alunele”.

Femeile romane așezau în pár giuvaericeale, panglicii de diferite colori, brodate în mod bogat.

Giuvaerele, cu cari erau împodobite coafurile femești, erau foarte complicate și foarte bogate;

damele romane aveau aşá de mult pasiunea giuvaerelor, încât împodobiau cu ele, cum ne afirmă Lucian, până şi statuele zeilor. Acel scriitor ne descrie giuvaerele ce avea Dea Syria dela Hierapolis, precum şi acele ale unor Romane reparate.

Un scolisat anonim scrie la sfârşitul primului veac al erei creştine, că furia toaletei şi gustul luxului ajunsese aşá de departe, încât nici un obiect nu mai erá destul de scump prin sine însuş, spre a satisface cocoanele Romane.

Bărbaţii de asemenea nu erau mulţumiţi de a vedea bufetele lor încárcate cu cupe murrhine, de onix, de aur şi de argint, împodobite cu nestimate, lucrute în atelierile lui Miron, lui Praxitelles, dacă nu se putea dovedi, prin un fel de arbore genealogic, că cutare vas venia drept dela bătrânul Nestor, că cutare cupă aparţinuse frumoasei Dido, care sili odinioară pe Elena a bea cu dansa în sănătatea ei; tot aşá o matronă n'ar fi fost satisfăcută pe deplin cu găteala ei, dacă giuvaergiul n'ar fi asigurat o mai nainte, că giuvaerele cu cari se acoperia, aparţinuseră altă-dată unei eroine străine, unei regine din Grecia, sau soţiei unui Seleucid, unui Lagid, unui Erodiu.

Nici o suverană nu interesase înse mai mult Roma şi pe stăpânii ei, nu făcuse să se amintească mai mult de dansa, de luxul, de risipa ei, de dibăcia cu care supusese pe Antoniu, ca faimoasa Cleopatra, ultima regină a Egiptului elenizat, din neamul lui Lagos.

Iubirea a doi resboinici mari, mândria ce arată după infrângere, îi dadu o vază deosebită în ochii Romanilor.

La noi, lucruri de acestea, femeşti şi de podoabă, nu s'au găsit până acum decât la Celeiu la Dunăre, aproape de Corabia. Cesar Boliac, citat de dl Gr. G. Tocilescu în „Monumentele epigrafice şi sculpturale ale Museului naţional de antichităţi“ serie în relaţiunea săpăturilor ce a făcut în 1869, la Celeiu: „Am mai găsit aci o mască mică de plumb, un cai mic de bronz pe pedestal şi alte mici obiecte de bronz. La eşirea din cetate, de-a stânga drumului roman, am găsit doue sarcofage. Într'unul din ele, lângă cadavru, o părechie de cerceļuşi, un pep-tene, un ac de ivoriu şi o monedă a lui Comodiu din anul 181 după Christ.

Pentru cunoaşterea giuvaerelor romane, doue colecţiuni gasite în Spania şi explicate de Hübner, sunt de un mare interes. Unele sunt de argint şi au împodobit o statuă a Isidei, altele de bronz; după cum se vede, erau atâr-nate de statua unei dame numite Postumia Acillana Baxo. Sunt de observat: ace de aur pentru păr, reţele (reticula), cercuri sau diademe, mai ales diadema regală, aşezate pe capul a-celeii Iside.

Aceste diademe erau înse supuse la multe schimbări şi modificari, precum rezultă din reflexiunile abatelui Fea asupra scrierilor: „Storia delle Arti“ de Winckelmann şi „Musco Pio-Clementino“ de Visconti. După Isidoriu, Romanii numira mai târziu diadema *nimbus*, precum observă şi Oberlin în scrierea sa entru Comitele Skawronsky, cu privire la un giuvaer cumpărat de acesta la Roma.

E o plăcu de aur, prevăzută cu un lanţ pentru a o legá după cap. A fost gasita în o urna cinerară a vechiduii *maximian*. Aceasta diademă se afla acum în colecţiunea împărată dela Petersburg.

În alcătuirea podoabelor purtate de damele Romane se vedeau mai adesea mǎrgăritare. Aceste proveniau dela înfiinţarea Alexandriei, din golful Persic şi din Oceanul indian, unde se pescuiau, cum ne arată Pliniu-cel-bătrân.

Suetoniu ne spune că Iuliu Cezar a cumpărat pentru mama lui Brutu o perlă care costă, ea singură, suma de şese milioane de sestertii. Un şir de mǎrgăritare se numia *linea* sau *linum*. Un colan se numia din aceasta cauză *monolinum* şi *monile*, când erá numai cu un şir, *dilinum* şi *trilinum*, când se compunea din doue sau trei. Moda de a purtá la fiecare ureche numai un mǎrgăritar, adesea în formă de pară, ajunsese aşá de generală, încât fiecare libertă, fiecare curtizană avea de acestea. Atunci moda se schimbă, şi femeile bogate, pentru de a se deosebi de celelalte, purtară cercei compusi din trei perle aşezate una lângă alta, din cari una singură costă o sumă considerabilă, ceea ce făcu pe Seneca să exclame:

„Femeile nu se mai împodobesc numai cu câte un mǎrgăritar la fiecare urechie, nu, sfărcul urechilor damelor noastre s'a deprins să suporte o greutate care ar trebui să li se pară nesuferită. Doue mǎrgăritare alăturate şi un al treilea peste ele, alcătuesc un singur cercel. Se vede că acele femei cred, în nebunia lor, că bărbaţii n'ar fi destul de necăjiţi, dacă ele n'ar purtá în fiecare ureche valoarea a doue sau trei moştenitori“.

Adaugăm, ca un lucru curios, că se găseşte chiar în Digeste un pasagiu privitor la aceşti cercei, *girandoles*, compusi din trei mǎrgăritare; se zice că erau uneori şi amestecate cu smaragde. Mai târziu se întrebuinţară în loc de mǎrgăritare, şi boabe de metal; cerceii astfel modificali se numiau cu termenul grecesc *crotalia*. Mostre de acest fel se găsesc în „Recueil“ al lui Caylus, iar cerceii de perle n'au putut să se păstreze din cauza slabiciunii materialului.

Ce departe mergea luxul cerceilor, se vede din aceste rânduri ale lui Petroniu. Scintila arată doi cercei ca să-i admire Fortunata: „Grăţie dǎrniciei soţului meu, zice ea, nimeni n'are cercei mai frumoşi.“ — „Apoi, da, zice Habbinas, nu m'ai ruinat tu, ca să-ţi cumperi aceste nimicuri de sticlă? Zeu, dac' aş avea o fată, i-aş tăia urechile.“

Ion Kalinderu.

Mândra mea.

*Copii, mândruţă cu a mea,
S'o cauţi pe 'ntreg pământul!
În veci sunt ingerii cu ea,
Trimişii din cer de Sfântul.*

*Şi bată-i, când o întâlneşte
Şi-o 'ntreb de sănătate.
În tâlpi sunt toţi şi me sfădesc,
Prinzându-me de spate.*

*De-o ţin apoi pe „sora lor“
De mâni, şi-o tue, ca fried,
Al ingerilor sfânt sobor
Se 'ncearcă 'n a mea chieă.*

Dionisie Stoica.

Fecioru scărării.

Multe generații, multe lucruri se părăndau dela Mziua nașterii lui în satul Ponoară.

Ce lume eră pe atunci în acest cuib de Români, n'o știe azi aproape nime; doară dacă ai consultă pe cineva din pleiada — nu prea mare la număr — a moșnegilor, ce ne-a mai ramas din acele vremi, nu cred să nu afli din gura lor semne despre vrednicia locuitorilor și aspirațiunile populației — astrucate acum.

Alt duh, alt mod de gândire, alte împrejurări erau pe atunci. — Au fost...

În acele timpuri s'a născut Mitru scărării. — Tată-so eră harnic din cale afară; într'o zi făcea și trei scări, dacă se pomenia din somn deodată cu zorile, și încă nu de cele cu patru fuștei, ci de cinciseasă metri. — S'a și făcut el cunoscut, cinstit și popular cu scările lui pe valea Crișului repede, de te 'ngroziai de el când îți înșiră de „prin lume adunate“. — Fân pe acelea vremi se făcea chiar ea și azi, dar și mai bine, deoarece ce îi purtau grija ca unui izvor de venit; pe atunci eră mai mult loc de cosit ca azi, fiind că oamenii nu râvniau numai la pâne, ci se indestulau și cu mălaiu. Pretențiile erau c'un cuvânt mai puțin.

Dacă fânul și nutrețul eră așa mult, eră foarte natural, că și clăile erau înalte și așa scările erau indispensabile și pentru cea mai modestă moșie. — Timpul deci și cerințele lui eră cât se poate de favorabil pentru buzunarul lui Tătucu; așa îi mai ziceau în sat, — pe ce motive, nu se știe cu siguranță, dar după unii, pentru că încă până eră flăcău, avea obiceiul de a-i privi pe toți ca pe niște pui, ce-și primese căldură sub aripa lui.

Avea o nevastă, bată-l creanga — isteată, muncitoare și trează la creeri de-ți spunea 'ntr'o clipă, când presără puilor hrană, lipsește unul ori ba.

Mult ridică ea bărbatul înaintea lumii. — Stringea lapte, purtă unt la oraș din casa ei ca din zece, unde își știea valorisă negoțul mai bine ca altele.

Fușteii și laptele îl înfripeză în câțiva ani pe scărării.

Pe vremea când stringea mai cu zel, îi ajunse Lăița băiat de școală. — L-ar fi învățat el și pe mugurașul seu să facă fuștei și găuri prin grinzi, dar nădăjduia că Dzeu îl va mai încunună cu unul, care — de-ar trăi — negreșit ar continua măestria remasă din strămoși, care — drept vorbind — nu-i ușoară, dar dacă ești om harnic și pe lângă asta și de omenie, pui pe olaltă frumoși bani cu ea.

Când își isprăviau ei lucrurile, adecă Tătucu Floarea lui, vorbeau adeseori despre viitorul Lăiții — Dar nu prea puteau face progres, căci femeile bagseamă așa sunt create să facă pedeci bărbaților, să tragă cu buretele vanității peste socotelile soților și să impună alte planuri.

Nevasta lui zicea — ca toate femeile cu gândul ei — când eră vorbă despre soartea bărbatului — că, trăi-va și el pe lângă casă; până ce-i mai mărunț ți-a purtă cu brațul fuștei, mai târziu îl vei duce cu tine la pădure, sau îl vei face văcar, de ce să cheltuim și cu slugii?

Îngândurat mai eră Tătucu, și mai ales în zilele de odihnă îi venia pe neașteptate să se oprească la Niculae.

Umblând prin țară, văzuse el adică prunci bine

imbrăcați, curăței, și-i erau dragi așa sprinteni. — De ce să nu facă și el din cărbunele lui un „domnișoruț“, că, — nu mânăcă aia doară banii cu lingura?

Sosî toamna... Cucuruzul îi eră așezat în pod lângă horn, șiretele de sărci și alte vietăți furau din el obraznic pe niște ferești ca pumnul.

În sat — auzi într'o zi, că copiii cătorva părinți dela domeniile din jur, umblă la o școală... îi laudară dascălul și alte multe.

Mult îl mai frământă Lăița pe el. El se gândia așa, dacă-i școala înaintea nasului, de ce să nu-și deie și el pe al lui la învățatură.

Eră duminică. La biserică părintele a trebuit să aleagă din maldărul de pomelnice pe al lui Mitru Pârjol, să-l pună la o parte, ca astfel la locul potrivit să-i poată aminti morții. Prescurile erau făcute de Floarea scărării.

După sfânta liturgie Tătucu îl agrăește pe drum pe Pinteza dascălul. Dascălul gândise la 'nceput că voește să-l roage să pună vorbă pentru el și — pentru scările lui la curtea domnească din sat unde trebuiau multe scări, dar s'a 'nșelat.

Un sentiment de mirare fugi pe fața lui Pinteza, când știu la ce-l roagă Tătucu. I-a promis adică bacșis bun, și scări până trăește, dacă îi va primi pruncul între școlari. Băiați din opincă între ei nu prea erau ce-i drept, dar învățătorul îl asigură, că-l primește dacă va fi blând și nu-l vor silii părinții să-l eschidă.

— Auzi, domnule învățător! grai scărării. Lăița meu e bun și blând, plânsorile domniei tale iară le voi luă în seamă.

În sat n'avea nime băiat în școala aceea, feciorul popii mergea pe-acolo din când în când, dar ș-atunci să învețe glasurile și cetirea bucoavnei, că dacă se va îmbolnăvi — ferești Doamne — cantorul sau diacul, cum îi mai ziceau, să nu fie tată-so impedecat în ale rânduelii. Pe acele vremi nu hoinăria lumea ca azi după „învățatură“...

Cum s'a mai bucurat Tătucu când și-a văzut gândul implinit. Când a intrat pe poartă acasă, muieră — ageră la minte — îndată a aflat, că omul ei are voce bună. Poate a beut undeva — gândia în sine, — dar așa ceva totuș nu-i venia să creadă, chiar când se 'ntoarce dela casa lui Dzeu. În curiozitatea ei — nota distinctivă a femeilor — l-a și întrebat, ce l-o ajuns de-i așa vesel?

— Acu-i bine treaba — respunse bărbatul.

— Cum doar ai făcut târg bun?

— Nu știu zău nevasto, cum va fi târgul, dar eu l-am făcut...

— Nu me ținea atâta, ci-mi spune dacă vrei, că vezi că mugește vaca — zice muera învârtindu-se prin tindă.

— Auzi, Floare, n'a fost aici nime azi?

— Nu — fu respunsul.

— Du-te numai și mulge, e'apoi ți-oi spune de ce-s cu voce bună.

Nevasta luă cofița, turnă apă proaspătă în ea și strigă Lăiții să sloboadă vițelul.

Tătucu cu barba rezămată în podul palmei, sta îngândurat... Să aibă el fecior în școală cu a „domnilor“ într'un loc, să meargă el alătura cu fecioru-seu în căruță la oraș, — să-l vadă imbrăcat așa „mândru“... și câte altele.

(Finea va urmă.)

Petru Popa.

A m ă g i r e.

*Un vis frumos m'a legănat,
Pe brațul seu catifelat :
Pleoapele-mi le țin închis'
Să nu-mi dispară mândrul vis.*

*Plutiam par' că pe 'ntinse mări,
Perdut în visuri, aiurări ;
Iar cum văslam îngândurat —
Din valuri mi te-ai arătat.*

*Cu pletele săltând în vânt,
Frumoasă ca un chip de sfânt.
Când m'ai zărit — trist, abătut,
La pieptul meu tu ai căzut.*

*Și ne-am cuprins și surizând
Tu mi-ai șoptit cu glasul blând :
„Eu, știu ce mult ai suferit,
La tine, iarăș am venit“.*

*Ne-am sărutat și-am adormit
Purtați de vânt. — Când m'am trezit
Te-am căutat... tu, nu erai.
În neguri arginții plutiai.*

*Te urmăresc de-atunci nebun
Pe unde zinele s'adun',
Dar când le-ajung, ele dispar
Din alte valuri reapar.*

*Și noaptea toată pribegesc
Pe apă. Până ostenesc...
Adorm... și iară visul meu
Me amăgește tot mereu.*

Emil A. Chiffa.

Răzbunarea doamnei.

De F. G. Gluck.

Domnul, doue-zeci și opt de ani... Toate calitățile resumate într'una singură : Își iubește nevasta.

Doamna, doue-zeci de ani, aceleași calități.

Domnul, cu un aer părintesc, examinând o factură.

— Vezi, dragu meu, nu vreau să te cert, cu toate astea...

Doamna puțin neliniștită. — Cu toate astea, ești aproape să o faci !

Domnul. Ar trebui.

Doamna cu un aer copilăresc. Te ascult !

Domnul. — Ah ! dar nu me privi așa... imi pierd curajul.

Doamna umilită — Te ascult !

Domnul sărutând-o. — Ce șireată ești, aș preferi să te văd mâniată.

Doamna. Nu-mi ceri să fiu gentilă și supusă ?

Domnul. Cel puțin dacă te-ai supăra, aș putea să-ți spun.

Doamna. Severități !

Domnul. În timp ce în fața unei atitudini așa de resemnate... ce vrei să fac ?

Doamna. Să me săruți !

Domnul, sărutând-o : după puțin timp — vezi sărutarea asta m'a făcut să-mi pierd șirul discursului.

Doamna. O recompensă bună cui il va găsi...

Domnul. Aida de, nu vei scăpa așa ușor !...

(Serios.) Am citit pe factura asta o sumă de achitat de 190 de lei și 60 de centime.

Doamna. Tu știi !... Nu plătesc nici o dată centimele modistei !

Domnul. Bine, iată o economie, dar tot mai rămâne 190 de lei numai pentru pălării. — Nu găsești că e prea mult.

Doamna. Dacă ai citi toată factura, ai vedea că nu mi-am comandat de cât strictul necesar !...

Domnul. Bine, să citim (citește) : O tocă de velură maron cu o cataramă de cilic... 25 de franci (după ce reflectează.) Asta nu e atât de scumpă.

Doamna. Vezi !

Domnul, (citind înainte.) — O pălărie de fetru neagră, cu pene albe... 75 de franci. (Criticând.)

Ei bine, iată una care nu mai este ieftin.

Doamna. Dacă te-ai gândi puțin !

Domnul. Ei, ce aș descoperi ?

Doamna. Că nu pot să me duc să fac vizite, să me duc la teatru, cu pălăria mea de 25 franci.

Domnul, mirat. — Așa ?

Doamna. Ce nu ești mulțumit când me vezi mai chic... Nu găsești că-mi șeade bine cu pălăria asta ?

Domnul. Foarte bine !...

Doamna. Eu cred că este foarte ieftină, o altă modistă mi-ar fi socotit-o cel puțin 150 de franci.

Domnul, resemnat. — Fie ! (Continuă citirea notei.)

O Canotieră de pai englezesc... 12 lei și 60 bani.

Doamna. Nu-e atât de ieftină ?

Domnul. Bine, fie. Dar asta... o pălărie de tul garnisită cu roze... 80 de lei !

Doamna, repede. Nu e de loc scump. De altfel am făcut-o pentru tine !... Pentru nunta vărului teu Andrei... Bine înțeles, nu me puteam duce la nuntă cu o canotieră de 12 lei. — Vezi tu singur...

Domnul. Văd, — văd, mai cu seamă că leafa mea de trei mii șease sute de fancei pe an nu o să-mi mai permită asemenea cheltueli !...

Doamna. O să te înainteze la anul viitor !

Domnul. Da, dar asta nu e o rațiune, (după puțin timp.) Ia să vedem și nota croitoresei !

Doamna, plietisită. — Uf !

Domnul. Trebuie să ai o notă !

Doamna. Dar n'am nici una.

Domnul. Nu te cred... ești prea cochetă să n'ai nici una.

Doamna. Dacă sunt cochetă e pentru ca să-ți plac ; ce nu ești mulțumit să ai o femeie cochetă ?

Domnul. Da, la care își întorc bărbații capetele pe stradă.

Doamna. — Hei — asta ar trebui să te îngâmfeze :

Domnul. Să me îngâmfeze poate, dar să me mulțumești, nu. Nu este necesar să placi altora, e destul să-mi placi mie, și ca să-mi placi nu ai nevoie de atâtea.

Doamna. Tu nu te pricepi în afacerile astea !

Domnul. Promite-mi că în viitor...

Dragoste.

Doamna. Bine, bine îți promit, dar de ce te-ai încrunțat așa?

Domnul. Me gândesc la nota croitoresei.

Doamna. Oh! nu este așa de importantă, după cum o crezi!

(Doamna se silește de a pronunța aceste vorbe cu un ton asigurator, dar în fond este puțin cam neliniștită, trebuie de plătit croitoresei 483 lei!)

Nu îndrăznește să o arate dlui nota, domnul iar va ridică vocea și ea știe că are dreptate.

Regretă inse cam târziu, nu e vorba, aceste cheltuieli, și își ia pentru viitor rezoluțiuni energice.

Cu toate astea trecutul e pe nota croitoresei și trebuie plătit.

Doamna controlează cu minuțiozitate detaliurile notei... Domnișoarele Batois își scriu notele pe o elegantă hârtie roză, ai zice că e scrisoare de dragoste. Patru sute opt-zeci și trei lei! n'au comis nici o eroare domnișoarele Batois. Ce-i de făcut? Doamna suride; i-a venit o idee.)

A doua zi.

Doamna, întorcându-se către șapte ceasuri scara. Am întârziat.

Domnul (nemulțumit.) Da, m'am întors dela slujbă acasă. — Nimeni. Mi-a părut foarte curios că am găsit culcușul gol.

Doamna. Am întârziat la dna Brindy.

Domnul. Iar! Tu știi bine că nu-mi place să te duci la această doamnă. Este o femeie prea cochetă și compromițătoare. Poate chiar compromisă!

Doamna. Te asigur că nu!

Domnul, surprins. — Ei! da par că vii dela bal; ce e toaleta asta? Cu ce ocazie?

Doamna, având aerul de a fi plictisită. — Doamne!

Domnul. Îmi pare curios!

Doamna. Dar nu vreau ca să zică dna Brindy că n'am toaleta!

Domnul. Brr... Dar ce parfumată ești!

Doamna. Nu-ți place parfumul?

Domnul. Dar nu e vorbă de asta!

O tăcere. Dnul privește pe dna cu un aer sever și trist, de data asta dna pare jenată.

Domnul, emoționat. Aide, sărută-me, draga mea!

Doamna se aruncă în brațele domnului. Domnul e din ce în ce mai melancolic.

Doamna, după puțin timp. Dar ce ai?

Domnul. Nimic! Nimic, te asigur, imi trecuse ceva prin minte (schimbând tonul.) Dar ce, asta seară nu mâncăm?

Doamna. Să me desbrae și voi pune imediat masa!

Domnul. O pun eu.

Doamna trece în camera de culcare, se desbracă și își pune un „robe de chambre“. În acest timp pare că e cuprinsă de grave meditațiuni...

De odată face un gest care par că ar însemna:

Cu atât mai reu!... vom vedea! și-a luat o rezoluțiune!

În acest moment aude zgomotul pașilor bărbatului ei... repede scoate o hârtie roză și se face că citește cu atenție.

Domnul, apărând. — Doamnă e servită!

Doamna, ascunzând repede hârtia în corsaj și simulând o zăpăceală mare. — Viu, viu numai de cât.

Domnul, care a văzut tot, foarte palid. — Ce ai?

Doamna. Nimic. Îmi este foame.

Trec în sala de mâncare, încep a mânca în tăcere, observându-se pe furis.

Domnul, cu un ton dulce. — Dragă!

Doamna. Dragă!

Domnul. Ce scrisoare ai pus tu în corsaj adineuri?

Doamna. O scrisoare?

Domnul. Da, un bilețel!

Doamna. Dar, te înșeli!

Domnul (precizând.) Da, un bilet pe hârtie roză!

Doamna. Dar...

Domnul, nerăbdător. — Aide!... fără copilării scrisoarea e acolo, (arată cu mâna în spre pieptul doamnei) n'am decât să pun mâna...

Doamna, nervoasă. — Și pe urmă?

Domnul, desconcentrat. — Și pe urmă?

Doamna. Într'adevăr, imi vorbești cu un ton!...

Domnul. Pardon, mai repede tu imi vorbești!...

Doamna. Eu?... Eu?...

Domnul, (liniștindu-se.) — Aide, dragă, nu te infuriă... și dă-mi scrisoarea!

Doamna. Te rog, nu mi-o cere cu aerul ăsta? Imi faci impresia unui judecător de instrucție!

Domnul, cu un aer ironic. — Draga mea, o să ai extrema amabilitate de a-mi spune...

Doamna. Ah! Nu-mi place nici tonul ăsta ironic!

Domnul. Foarte natural, vrei să-mi dai scrisoarea?

Doamna. Ei bine, nu vreau! La urma urmei scrisoarea n'are nici un interes pentru tine.

Domnul. Pardon, eu cred contrariul.

Doamna. Dar nu-ți spun eu...

Domnul. Știi că m'am plictisit cu comedia asta.

Doamna. Și eu grăesc că insistența ta este insultătoare.

Domnul. Te rog — să nu schimbăm rolurile.

Doamna. Dar nu schimb nimic. — Numai că un bărbat care își iubește nevasta nu o pune la o astfel de interogatorii.

Domnul. Bravo! Va să zică tot eu sunt vinovatul.

Doamna. Bine înțeles! Ce te îndoiești de mine?

Domnul. Nu, dar dă-mi scrisoarea.

Doamna. Ei bine nu! Nu ți-o dau!

Domnul, cu voce groasă. Bagă de seamă!

Doamna. Nu vreau să știu. — Îți jur că nu vei avea-o.

Domnul. Ah! ah! e regretabil! vād că ai excelente rațiuni să o păstrezi.

Doamna. Ce? te îndoiești de mine?

Domnul. Te întorci târziu — în mare toaletă și parfumată c'un parfum indecent.

Doamna, serioasă. Indecent?

Domnul. Zici că ai fost la dna...

Doamna. Da, așa zic...

Domnul. Îți ascunzi biletele roze în corsaj și pe urmă me întrebi dacă...

Doamna. O! asta e prea mult.

Domnul. Nu te indignă așa!

Doamna, foarte repede. O! e prea mult! Asemenea bănueli!... După trei ani de căsătorie! Ah Doamne! Doamne!

Domnul. Nu te mai bocă așa; mai bine dă-mi...

Doamna. Nu! nu! de o sută de ori nu.

Domnul. Tu uiți, că dacă așa voi.

Doamna. Ai întrebuițată violența?

Domnul. Forța!

Doamna. Oh! (scoate scrisoarea din corsaj și se face că o aruncă în foc.) Ei bine, vino de o ia!

Domnul. Ah! Miserabilo!

Doamna. Ah — me înzultă?

Se luptă puțin. — Domnul îi ia scrisoarea și foarte palid o desface.

Doamna se ține să nu ridă.

Domnul, cu un aer caraghios. A! E nota croitoresei! Dragă, scuză... dar își aruncă repede ochii pe totalul notei.

Oh!... (speriat) oh! patru sute optzeci și trei de lei.

Doamna. Vezi? ce-ți spuneam eu...

Domnul. Ziceai că n'ai nici o notă.

Tăcere.

Domnul, izbit de o idee. Vino dragă, vino să te sărut.

Doamna, foarte dulce. Iată-mel!

Domnul. Nu e așa că sunt cam prost?

Doamna. Pentru ce?

Domnul. Și tu o mică cheltuitoare?

Doamna. Dar...

Domnul. Tu ai ascuns nota asta cu intenție.

Doamna. Cu intenție?

Domnul. Da — pentru ca să me faci gelos, să me faci să-ți zic lucruri neplăcute, scurt să me faci să-ți plătești nota!

Doamna. Ei, dragul meu, cum putea mica ta femeie să se gândească la așa ceva?

Scripearul Șerban.

Din vremuri bătrâne se povestește, că pe locul Dunde astăzi stă satul Șerbănești, din județul Olt, trăia într-o săracă colibă, în inima câmpului, un vestit scripear cu numele Șerban.

Român neaș eră scripearul Șerban, iar nu o harapina țigănească; un cântăreț picat din cer, pe a cărui vioră înnegrită, îmbiesită de colb, născocia și cântă ori ce cântec și-i făcea și viersul.

La câte nunți și mese nu cântase Șerban; câte inimi n'a înveselit cu scripea lui și pe câte și câte nu le-a făcut să plângă!

Eră dibaciu Șerban în ale cântării, avea farmec în glas și multă lume rămânea cu gura căscată numai ascultându-l. Îl îndrăgiseră locuitorii satului, dar mai ales fetele își faceau moarte după cântecul lui. La zăiafeturi, cumetrii, nunți și hore Șerban lautarul eră nelipsit. Trimeteau boerii și țeranii de peste nouă orașe și sate după scripearul dela coliba de stuh din inima câmpului, ca sa le mai zica vre-un cântec cu dibla lui cărpită cu smoala!

La nunțile boierești, la masa mare, de duminică seara, câte cântec minunate nu glăsuia gurița lui Șerban, privighetoarea satului! Știe multe cântec vechi, din bătrâni, lungi de tot, de sute de stichuri și cu unul dedea gata masa mare.

Un cântec inse îi plăcea mai mult decât toate „amărita strinatate” — cântecul nenorocitei sale copilarii și-l cântă cu mult foc.

Amărita strinatate,
Mult ești tu fără dreptate,
Colindai țerile toate,

Și de tine n'avui parte!
Din tineretele mele
Trăiesc în lume cu jele;
Lumea, țara me hulește,
Dumnezeu me miluește!
Lumea, țara am umblat,
Și de bine n'am aflat;
Pe nimeni n'au cunoscut,
Făr, pe cel ce m'a făcut!
De-i umblă în lumea toată,
N'ei află mumă și tată;
De-i umblă și cât sa cați,
N'oi află doriții frați!
Așa-mi vine uneori,
De gândesc pe loc să mor!
Jelui-m'aș, vai de mine,
Jelui-m'aș, n'am la cine!
Jelui-m'aș munților,
De dorul părinților,
Jelui-m'aș brazilor,
Vai de dorul fraților;
Jelui-m'aș florilor,
De dorul suroilor!
Așa gândesc câte-odată,
Să me sui pe munți de peatră,
Să-mi fac ochișorii roata,
Să me uit în lumea toată;
Să me uit spre resărit,
Să vad din colțo-am venit?
Căci eu sunt nenorocit,
Și prin lume părăsit!
Vazut-am toata lumea,
Și marea și Dunărea.
Vino, dragă turturea,
Sboară la coliba mea,
Să-mi vorbești cu maicuța!
Am și-o draga surioară,
De dorul meu stă sa moară!
Jele, Doamne, și pe ele...
Jele la tot neamul meu,
Din băieți cum am fost eu!
Că eu tare sunt strein,
Plin de dor și de suspin!

La hora din sat, printre flăcăi și fete, lautarul Șerban eră glumeț afară din fire. În toiul sirbei, chindiei, mocancei, când tinerii cu mândruțele mână în mână jucau de rupeau pământul, Șerban ca să le strice cheful și la unii și la alții, la flăcăi și la fete, începe să le strige:

— Hora mare fete n'are,
Cău murit de galbinare
Și cele ce-au mai ramas,
Le curge dorul pe nas!
Iar voi flăcăi ce sedeti?
Faceți bine le șergeți!

Sau:

Franză verde de cicoare,
Se mărită fata chioarei,
Și-i da zestre
Nouă teste.¹
Doue găște împodobite,
Doue rate potcovite.

Doi cocosi
Cu ochii scoși.
Doue muște
Fac găluște,
Vorniceii,
Doi pândări
Lăulari.²

Sau:

Fata popii de la noi,
Are zestre șase boi:

¹ Din Colectia mea de „Poezii populare”. — Vezi varianta prescurtata nr. DCXI pag. 318, Colectia Jarnic și Bărsana.

² Din Colectia mea: Poezii populare-Strigături.

³ Test de pământ în care se coace pâinea pe vatra focului.

⁴ Idem, Colectia mea cap: Strigături.

Dinainte nu sunt doi,
La mijloc
Nu sunt de loc
Și la proțap
Acuma-i foc!¹

Sau :

Fetițele dintre Vâlcele,
Spală iile 'n ulcele,
Și le 'ntinde pe zăbrele,
Și latră câinii la ele.
Le ridică mai în sus,
Latră câinii ca la urs!²

Sau :

Cât îi Cesnadea de mare,
Dragoste în ea nu are;
Dar Novacii mititei,
A 'mpuiat dragostea 'n ei.³

Sau :

De când sunt pân aste sate,
N'am văzut c'aici căscate;
De când umblu pe subt munte,
N'am văzut c'aici urite!⁴

Sau :

Hei săracu sulimanu,
Cum mărită gugumanu!
Săracile zecile,
Cum mărită secile;
Săracile sutile,
Cum mărită slutile!
Săracile miile,
Cum mărit' urgiile!⁵

De fetele lenese se cam alegă acătă Șerban, nu odată, ci dese-ori. Mai ales pe cele care nu lipsiau în ruptul capului dela horă (joc), el le pișcă, le sumuță cam astfel :

Sau :

La argea⁶ nu știu să țes,
La horă me 'ndes, me 'ndes!

La drăguța jucăușă,
E gunoiu după ușă;
La drăguța 'n joc voinică.
Spală oala (fa) tu, pisică!⁷

Sau flăcăii mărunți, piperniciți și îndesați la joc, numai ce-l auziai pe scripearul nostru strigându-le cam așa :

Se miră tot neamu meu,
Ce flăcău m'am făcut eu:
Cu turu nădragilor,
Fac parte vacilor,
Și când merg pe cotitură,
Imi pau păișele 'n gură!

Sau :

Giaba me căsnesc d'asurda,
Pusei pânza când da frunza,
Și-o gătli la Sân-Văsii,
Frică-mi-i că me grăbii!
Și de lungă-i ca o pungă,
Și de lată,
I toată spartă! — (Toată-i spartă).
Dela Craciun, la Sân-Ziene,
Țesui d'un cot de ismene!
Pe sulu de din' apoi,
O sută de lătunoi;
Pe sulu de dinainte,
Cine le mai ține minte?
Între ițe și 'ntre spată,
Paște-o iapă 'mpiedicată;

¹ Idem, Colecția mea cap: Strigături.

² " " "

³ " " "

⁴ " " "

⁵ " " "

⁶ " " "

⁶ Resboiu de țesut pânza.

⁷ Dia Poiana, Transilvania; vezi Varianta: Jarn. Bârs. 195.

Între ițe și fuștei,
Paște-o scroafă cu purcei!
Bată-te focu de spată,
Că prea me grăbii de fată!

Cine aveți cap, pricepeți flăcăi! le strigă Șerban și băgați seama pe cine luați! de vedeți cu ce dibăcie și-l întocmesc ele; nici zilele săptămânii nu știu cum urmează, așa de harnice sunt și de deștepte la lucru!

Eu, de când m'am deșteptat,
Marția, luna n'am lucrat,¹
Miercurea e serbătoare,
Me scapă de multe boale, (de sigur
de boala uritului, boala lucrului.)
Vineria, joia-s legate,
Nu lucrez că fac păcate!
Sâmbăta dac' aş lucra,
Iacă popa cu toaca,
Și 'ncepe vecernia.
Stai, părinte nu tocă,
Că eu încep a lucra.²
Hi, hai, ha și na, na, na!

La glumile și nesbătiile lui Șerban, toată lumea ascultă, până și popa satului căscă gura. Pe popa nu-l cam mistuia scripearul Șerban, nu-l avea la inimă, dar nici popa pe el, că vorba ăluia: lăutarul cu popa nu se cam nemereșc în fapte și 'n pilduri :

Popa- cu biserica,
Scripearu-i cu cărciuma;
Popa e 'n biserică,
Lăutaru 'n cărciumă.
Popa cântă în altar,
La cărciumă al scripear.
Popa se roagă de foc,
Lăutaru e la joc.
Popa se roagă, citește,
Lăutaru chefuește!³

—Pe el, flăcăi, zicea Șerban; faceți-mi-l de ris!
Nu i-e locul acé; trimeteți-l la biserică, c'auzi toaca.

Țiști, pono, la biserică,
Nu la fete piedică;
Pune mâna pe psaltire,
Nu te uită la copile!
Inchină-te la icoane,
Nu te uită la cucoane;
Roagă-te, blagoslovește,
Nu cu ochii la neveste!⁴

Sau :

Popa tare m'a jurat,
Să nu țiu drăguț în sat;
Dar și popa-i mare căne,
Că și el drăguță ține,
Și mai multe decât mine!⁵

(Va urmă.)

¹ În loc de luna, marția, un fel de toată. luna o face marți, marția luni etc.

² Din Colecția mea, cap, strigături; vezi variantele Jarn. Bârs. nr. 193, 209. Idem Alex. Onaciu „Familia“ an 1871 nr. 1, D. Gheorghiu, — „Șezetoarea“ Budapesta 1778 pag. 91, idem pag. 142, apud Marian, Serb. Ia Români vol. I (Cârnelgele.)

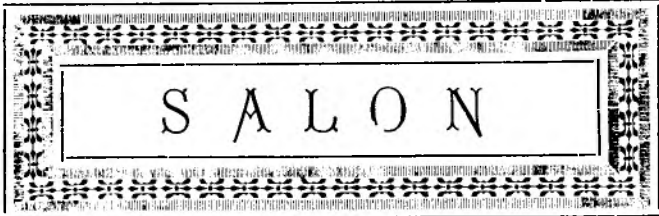
³ Din Șerbănești, jud. Olt.

⁴ Idem din Șerbănești, jud. Olt.

⁵ Idem din Șerbănești, jud. Olt și Roșioru-de-Vede.

SALON

Dialectele române.

Primum următoarea scrisoare, pe care o reproducem cu toată plăcerea :

P. T.

Dialectele române formează avuția neamului nostru. Pentru desgroparea acestei averi nu s'a lucrat la noi aproape nimic. Și totuș știm cu toții, că azi aproape singurul mijloc care ne deosebește de alte neamuri e tocmă limba noastră moștenită de strămoși și îmbogățită de experiențele vremii. În limba lui trăește un popor. Limba e mijlocul cel mai natural pentru comunicarea dintre frați; în ea ne spunem durerile; în ea ne cântăm dorul, dragostea, jalea și speranța; în ea ne leagă mamele noastre suferințele; în ea ni se spunea și se mai spune și azi în unele părți legea și dreptatea și în ea ni se vestește iubirea de aproape și mântuirea neamului omenesc. A păstră aceasta comoară nu a fost greu, căci atât iubirea cât și lipsele noastre zilnic ne-au fost învățat să putem prețui acest noroc. Împrejurări, a căror origină nu a fost legată de voința noastră, au adus cu sine ca frații să se despartă, viața lor trăită la un loc s'a împărțit în mai multe părți. Urmarea logică a fost că acei frați despărțiți de mai multe năcazuri au început a-și izola felul lor de vorbire, sau cum ne obișnuim a vorbi în istoria limbei, au creat diferitele dialecte. Dialectele limbei române sunt foarte interesante. Și cum Românii n'au prea avut noroc în istoria lor, așa nici limba lor n'a fost bătută de un noroc prea mare. Știm că monumentele limbei române sunt de o dată foarte recentă. Vechimea lor abia se apropie cu mare greutate de începutul veacului al 16-lea, ce să facem dacă destinul fatal al istoriei n'a hotărât altfel? În lipsa monumentelor istorice ale limbei române avem alt mijloc, dat de dialectele române, care ne 'ngăduie să ne reconstruim fazele evoluției istorice ale limbei române.

Indeletnicindu-me de mai mulți ani cu dialectologia română, m'am putut convinge în vremea călătoriilor mele de până acum (patru la număr); că lucrul se poate face numai într'o măsură mai mare. Cum inse lucrarea aceasta reclamă cheltueli materiale însemnate, cred că mi se va scuza îndrăzneala dacă me adresez și către dvoastre rugându-ve să binevoiți a aduce un mic prinos pe altarul filologiei noastre. Din sumele primite voi face un fond general pentru „Dialectele române“, care va servi studiarea dialectelor limbei noastre din patrie în primul rând. Cu vremea voi trece și frontierele politice să vedem cum și-a hotărât limba locurile. Dialectologia română se va face cu cea mai obiectivă stricteță științifică și va fi servită de un metod, cum nu s'a făcut nici odată până azi. Observarea dialectelor va fi ferită de capriciile subiectivismului. Când obișnuita severă filologică e nedumerită vom,

injugă la carul voinței voastre metodele impersonale, pe cari ni le ofer experiențele felului experimental de studii.

Am de gând cum am spus în introducerea la „Rumaenische Dialekte“ vol. I. pag. X (Halle a. S. 1905) ca proxima mea călătorie să fie întreprinsă cu toate aparatele necesare pentru o cercetare fundamentală. Voi avea laboratorul meu de voiaj cu trei secțiuni: 1^a secția fotografică pentru fixarea tipurilor etnice, porturilor și diferitelor lucruri din casa țărănilor, cari poartă turme de numiri ferite încă de glosarele noastre dialectale, nefăcute încă: 2^a secția fonografică pentru fixarea limbei, a cântecelor rostite și cântate ca să prindem cadența accentului, farmecul melodiei și secretul ritmului și 3^a secția fiziologică care va hotări în moduri cel mai obiectiv și științific natura și originea sunetelor limbei noastre. Ochii nu văd în de ajuns, urechile nu aud, nici pe lângă cea mai bună școală, totul. Experiența ne-a învățat să privim lucrurile în alt chip și să le judecăm numai dacă avem mai mulți factori, cari ne ușurează și ne ajută pătrunderea în secretele limbei. Lucrarea aceasta care nu numai că e patriotică, națională, dar tot odată și epocală, reclamă o muncă de vre-o 5—6 ani și o sumă mare, pe care contribuind cu toții o putem suportă cu ușurință. Dacă fiecare din noi se va angaja cu o sumuliță cât de mică, vom putea face un fond puternic, care între împrejurări va rezolvă lucrarea cea mai națională pe care o poate face un neam de oameni.

Studiul „Dialectelor române“ va cuprinde toate acele momente, cari le-au dat naștere, le-au ajutat evoluția și au fixat diferite faze din viața lor. Se vor da notițe de călătorie. Se vor aprecia izvoarele istorice despre originea și însemnătatea locurilor singuratică de pe teritoriul unui dialect. Numinile de locuri vor fi adunate și apreciate după merit. Raporturile sociale vor fi studiate după cum se cuvine. Voi observă și voi analiză cum prețuește și păstrează poporul averea, dreptul, femeia, estetica moștenită în gustul sau prin ornamentica națională și creșterea bisericească și lămească. Toți acești factori supuși observărilor făcute cu ochii deschiși *sine ira et studio*, vor fi puși în raportul meritat cu dialectele române. Dialectologia e pusă pe baze sociologice. Sunt convins că un dialect ca produs social nici nu se poate studia altcum. Voi da probe de dialecte în proză și 'n cântece. Me voi nizuî să desgrop și tesaurul geniului poporului. Voi arată cu vremea ce e local, ce e adus de prin alte părți stabilind geografia migrațiunii, fapt descenziderat până azi la noi. În urmă se vor aranjă glosare locale pentru adunarea cuvintelor uzitate în respectivele ținuturi. Despre felul cum plănuesc întreaga lucrare se poate convinge fiecare din „Rumaenische Dialekte I. Die Dialekte der Muntenen und Pădurenen im Hunyader Komitat“. Halle a. S. 1905.¹

La caz că publicul va arată dorința, se va publică și o ediție în limba română, lucru despre care n'aș dori să me 'nșel. Sunt firm convins, că toți primitorii acestei hărții nu se vor îndoi de însemnătatea acestei întreprinderi și că vor contribui din puteri pentru realizarea ei. Numele marinitimilor donatori se vor pomeni cu mulțămintă la înce-

¹ La caz că ar dori cineva să aibă această carte, o poate comandă sau dela autor sau dela editor, Max Niemeyer din Halle a. S., prețul e cu porto la un loc 5 cor. (= 5 frs 30.)

putul experiențelor dialectale. Întregul material adunat cu ajutorul aparatelor pomenite mai sus se va depune în casa națională dela Sibiu, unde va forma „Muzeul limbei române“. Fiecare din noi va putea auzi în câteva momente graiurile cele mai diferite fixate cu ajutorul aparatelor veacului nostru pozitiv. La noi s'a făcut în vremea din urmă un progres enorm și trag mare nădejde că vom contribui cu toții să facem și „Muzeul limbei române“. Din puținul tuturor se face un monument neperitor. Ce fericeire va fi pentru nepoții noștri, cari vor putea auzi cu ajutorul unui fonogram glasul unei persoane istorice. Ce mângâiere sufletească ar fi pentru noi de-am putea ascultă vocea fixată, cum nu e, a lui Ștefan-cel-Mare, sau Mihaiu Viteazul, ce bine ne-ar cădea o predică de a lui Dosofteiu sau Varlaam. Dacă timpurile nu ne-au îngăduit așa ceva în trecut, azi ne ajută să o facem și nu vād ce ne-ar putea opri, dacă am avea *voința recerută*.

Ofertele benevole să se adreseze băncei „Făgetana“ la Facset (Banat), pe numele „Dialectele Române“, ca depunere, iar mie un mic semn despre darul făcut.

Gliciova, la 13 februarie n. 1905.

Dr. Iosif Popovici.

Înegrirea tenului.

Acum în timpul spre primăvară vânturile sunt aspre și au un efect dezastruos asupra tenului înegrindu-l, sau părindu-l, cum se obicinuește a se zice. Acelaș efect îl au razele arzătoare ale soarelui, precum și aerul de mare. Reul acesta înse nu e fără remediu. Voi arată câteva mijloace, grație cărora tenul își poate câștiga albeața lui de mai înainte.

Cel mai bun mijloc, este de a ve spală obrazul cu soluțiunea următoare: 10 grame de tinctură de benjoin și 100 grame de apă de trandafiri.

Se recomandă de asemenea mult o infuziune de castraveți verzi, tăiați felii și puși în lapte.

Smântâna e de asemenea foarte bună pentru curățirea tenului.

Iată înca un mijloc întrebuițat în unele țeri: se ia un strugure, se udă puțin și se presară fin cu un sulfat dublu de aluminiu și potasiu, după aceea se înfășoară într'o hârtie albă și se pune de se coace într'un cuptor nu prea ferbinte. După aceea se scoate strugurele din hârtie, și se stoarce zama într'un vas. Cu această zama se spală obrazul de trei ori, la interval de 24 ore.

Multe persoane cred, și chiar au mare dreptate, că pielea se îngrăște dacă ne spalăm vara în mijlocul zilei. Dacă aveți dar o epidermă delicată, feriți-ve de așa ceva.

Un medic străin afirmă că lumina electrică: îngrăște obrazul tot ca și soarele. Chiar luna, se zice, că are aceeaș influență asupra tenului.

Mareșala d'Aumont, tot așa de frumoasă la bătrânețe ca și la tinerețe, avea o frică grozavă de senin și de lună.

Italienele, pentru a remedia efectele aerului sărat, sau al soarelui după ce au stat un timp în vilele lor de pe termul Adriaticei sau al Tirenianei, procedează în chipul următor: iau albușul dela un ou, îl bat bine până se face spumă, se spală cu a-

ceastă spumă pe obraz, lăsându-o să se usuce, pe piele timp de un sfert de oră, apoi se limpezesc cu apă rece. Operațiunea aceasta este reînviată de trei sau patru ori, și totdeauna seara, în momentul de a se culcă.

În fine ca ultim mijloc, ve pot recomandă, un amestec de zamă de lămâe și glicerină, în părți egale. Dacă pielea nu suportă glicerina, să se înlocuiască cu apă de trandafiri.

LITERATURĂ.

O nouă lucrare a regelui Carol. Ziarele bucureștene anunță că regele Carol va ținea la Societatea Geografică a României o conferință literară asupra unei călătorii în Marocco. Lumea intelectuală așteaptă cu interesare încordată acest eveniment literar.

Studiu în ungurește despre Coșbuc. Primum din Blaj un interesant volum scris în limba maghiară, un studiu asupra poetului nostru George Coșbuc. Autorul este dl Emil Szabó, care a prezintat lucrarea aceasta ca teză pentru obținerea doctoratului în litere (filozofie) la universitatea din Cluj. Titlul volumului este: „Coșbuc György. Tanulmány a román irodalom köréből.“ (George Coșbuc. Studiu din sfera literaturii române.) O lucrare vrednică de atențiune, la care de sigur vom mai revini. Prețul 4 coroane.

Istoria bisericii Românilor în Dacia-Traiană. Dl G. M. Ionescu licențiat în teologie, locuitor în București, str. Eminescu, 19, a pus sub tipar primul volum din „Istoria bisericii Românilor din Dacia-Traiană“, op ilustrat, care va apărea în cel puțin șase volume de câte 650-700 pagini. Aceasta lucrare va cuprinde întreaga istorie religioasă a tuturor Românilor, începând cu originea creștinismului până în zilele noastre. Volumul, ce va apărea în curând, costă 10 lei pentru abonați și 12 lei pentru neabonați.

„Revașul“ ziar politic. Ultimul numer al ziarului „Revașul“ din Cluj anunță că redacțiunea a depus cautiunea trebuitoare pentru ziare politice și astfel în viitor va face și politica.

TEATRU și MUZICĂ.

Concert și teatru în Foeni. Reuniunea română de cântări din Foeni aranjează duminica în 13/26 februarie 1905, în salele școlii române, concert și reprezentațiune teatrală în favorul Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român despărțământul Torac. După reprezentațiune urmează joc în sala cea mare a ospătăriei Stöber. Programul este următorul: 1. „Maș marită“, cor mixt de T. Popovici. 2. „Copila română“, poezie de Iosif Vulcan, declamată de dșoara Valeria Popa. 3. „Ce te legeni codrule“, cor bărb. de * *. 4. „Poporul român“, poezie de Iosif Vulcan, declamată de coristul Vasile Matedolcan. 5. „Logojana“, cor mixt de I. Vidu. 6. Teatru: a. „Testamentul ucenicului“, comedie într'un act de A. Pop. b. „Otrava femeiască“ comedie într'un act de N. Țințariu. 7. Călușerul și Bătuta, jocuri naționale jucate de coriști.

Concert în Sibiu. Reuniunea sodalilor români din Sibiu aranjează la 25 febr. n. concert în sala „Unicum“. Program: 1. „Durerea Românilor“, cor mixt de I. Crișan, cu solo de sopran, cântat de dsoara Eugenia Roman. 2. „Coroana Moldovei“, cor bărbătesc de * * *. 3. „Doină“, cântată solo de dl P. Șerban. 4. „Strugurel bătut de piatră“, cor pentru 3 voci de T. Popovici. 5. „La fântână sub rezor“, cor mixt de A. Bena. 6. „O rază lină“, duet de C. Porumbescu, cântat de dnii N. Ișan și N. Neagoe. 7. „Marșul cântăreților“, cor bărb. de C. Porumbescu. 8. „Ileana“, cor mixt de G. Musicescu. După concert dans.

Tablourile vivante din Brașov cari se vor aranja în serata teatrală din 12/25 l. c. despre care am vorbit în numărul trecut, vor avea următoarele titluri: 1, Jocul seceretoarelor; 2, În fața sanetuarului zeului Amor și 3, Credința, dragostea, speranța.

Concert și teatru în Cacova. Corul vocal din Cacova lângă Oravița a aranjat duminică la 6/19 februarie concert de coruri; apoi s'au jucat: „Triolog despre serbătorile băbești“ de M. Drăgan și „Ce face beția“ comedie în 2 acte de T. Speranță. După teatru dans.

Matineu literar și muzical în Brașov. Comitetul despărțământului Brașov al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român a decis să aranjeze în 5 martie n. un matineu literar și muzical în favorul Casei Naționale care se ridică la Sibiu.

Teatru la Bistra. Reuniunea română de cântări și muzica din Bistra a aranjat la 12 februarie n. o reprezentație teatrală. S'au jucat „Scara mamei“ și „Harța razeșii“ comedii de V. Alecsandri. După teatru a urmat dans.

O mică rectificare Unele ziare anunță că comitetul Societății pentru fond de teatru român ar fi decis să cumpere dela moștenitorii regretatului Ciprian Porumbescu partitura operetei „Craiu nou“ și s'o scoată la lumină. Informațiunea aceasta nu este esactă. În ședința plenară a comitetului s'a discutat chestiunea aceasta și s'a constatat că din punctul de vedere al dezvoltării muzicii naționale opereta „Craiu nou“ are un loc remarcabil și că ar fi bine dacă una din Societățile noastre culturale ar putea conserva manuscrisul. Atâtea tot. Societatea pentru fond de teatru român nu s'a gândit să-l cumpere, eu atât mai puțin să-l publice.

Concert și teatru în Feldioara. Reuniunea femeilor române și corpul învățătoresc din Feldioara au aranjat la 19 februarie n. concert popular și reprezentație teatrală. După ce corul a cântat câteva cvartete, s'a jucat: „Nunta țerânească“ comedie de V. Alecsandri, „O noapte furtunoasă“ comedie de Caragiale și „Cisla“ opereta de Porumbescu. Apoi dans. „Năpasta“ dlui Caragiale în nemțește. Aflăm din „Telegraful Român“ că „Năpasta“ drama dlui Caragiale va fi jucată zilele aceste în limba germană pe scena teatrului orașenesc din Sibiu.

Teatru în Geoagiu. Inteligența română din Geoagiu și jur va aranja la 26 februarie n. reprezentație teatrală în sala școlii gr. or. din Geoagiul-de-jos. Se vor jucă piesele: „Pictorul fără voce“ comedie într'un act de A. Pop, „La comisariat“ monolog, „Cinel-cinel“ comedie într'un act de V. Alecsandri. După teatru dans.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Blajul pentru Brad. La „Fondul dr. Iosif Hodoșiu“ înființat la gimnaziul public român gr. or. din Brad a încurs din Blaj suma de 900 coroane. Între contribuenți se află Iuniu Brut Hodoș, fiul fer. dr. Iosif Hodoș și dr. Iuliu Maniu adv., cu câte 200 cor.; Ioan F. Negruțiu prof. cu 100 cor., dr. Aug. Bunea, Ștefan Pop, canonic mitrop., G. Bărbat protopop, A. C. D. cu câte 50 cor., Ioan M. Moldovan preposit, Simion P. Mateiu canonic mitrop., G. Muntean director prep. cu câte 30 coroane; Gavriil Precup prof., Ioan Maior cu câte 20 cor. și alți fruntași.

Prelegeri cu skiopticonul în Brad. Comitetul Asociațiunii a procurat 3 skiopticoane pe seama despărțimentelor Brașov, Blaj și Brad, pentru ca cu ajutorul lor să se țină prelegeri populare. Începutul s'a făcut la Brașov, cu rezultat escelent. S'a continuat la Brad în luna trecută sub conducerea dlui profesor dr. I. Radu, care a ținut, ajutat de profesorul Aurel Bratu, o prelegere cu aparatul acesta în sala otelului Central. Aceiași profesori au repetit apoi prelegerea lor la Baia. În ambele locuri i-a ascultat lume multă. Se crede că dnii lor vor aranja asemenea prelegeri și în alte comune.

„Primul român doctor sub auspiciis“. „Sub auspiciis“ a făcut prima dată doctoratul George Lazăr în Viena. La universitățile din patrie înse până acum nici un tiner român n'a ajuns atâtea cinste. Ni se vestește acum, că dl Iuliu Pordea, care a făcut cu succes eminent toate riguroasele de doctor în științele juridice la universitatea din Cluj, va fi promovat „sub auspiciis romis“. Promovarea e împreunată cu o mare serbare, ce se face în aula universității și candidatului i se dă din partea reprezentantului Maj. Sale un inel de aur cu diamante în cadrul unei alocuțiuni. Fericitul candidat e fiul preotului V. Pordea, profesor teol. în Gherla.

Protopresbiter gr. or. al Șiriei a fost lost întârit de către consistoriul plenar din Arad părintele Mihail Lucea, fost paroc în Senteș.

Promoțiune. Dl Ioan Găroiu, fiul dlui avocat Ioan Găroiu din Zernești, a fost promovat la universitatea din Budapesta doctor în drept.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Pompiliu Tămas, absolvent de teologie și dsoara Leontina Cherebeș se vor cunună la 5 martie n. în biserica gr. cat. din S. Odorheiu. — Dl Ioan Magdu notar și dsoara Carolina Crișan s'au cununat în duminica trecută în biserica gr. ort. din Mesentea. — Dl Avente Seculu proprietar în Șiria și dsoara Softa Tripon din Agriș s'au logodit. — Dl Nicolau Birăuțiu sergent la reg. 7 de artilerie din St. Mielăușul-mic și dsoara Elisaveta Milovan tot de acolo se vor cunună la 26 februarie n. — Dl George Tohatan din Selsig și dsoara Silvia Breban din Cecârlău se vor cunună la 2 martie în biserica gr. cat. română din Cecârlău, comitatul Satmar. — Dl Romul Platoș, ales paroc în Turnișor, și dsoara Mărioara Doican, învățătoare în Sebeșul-inferior, s'au fidațat.

Adunarea Asociațiunii la Sibiu. Comitetul central al Asociațiunii pentru literatura română și cul-

tura poporului român, a luat hotărîrea ca viitoarea adunare generală a Asociațiunii să se țină la Sibiu.

Un nou proces de presă. La 16 februarie s'a judecat la curtea cu jurați din Cluj un proces de presă intentat dlui Valer I. Ioanovici fostul redactor respunzător al ziarului „Libertatea” din Orăștie, pentru o poezie intitulată „Roata dela Belgrad” de dl V. E. Moldovan și publicată în numitul ziar. Acuzatul a fost condamnat la un an închisoare de stat și 2000 coroane amendă. Dl Ioanovici a anunțat recurs în casație.

Petrecere de dans în Oradea-mare. Tinerimea română din Oradea-mare va aranja la 2 martie n. petrecere cu dans în sala mare a otelului „Arborele verde”. Comitetul arangiator e compus astfel: Aurel C. Hetcou president, Teodor Prodanovici cassar, Demetriu Trutia controlor, Emil D. Babescu, Georgiu Banc, Augustin Bardosy, drd. Vasilie Chindriș, Virgil Ciaclan, Augustin Ciavici, Sever Erdelyi, Gregoriu Egry, drd. Paul Gall, Fabius Cheliesian, Aurel Hadan, Silviu Maior, drd. Demetriu Mangra, Savu Marta, Coriolan Montia, Petru Păcala, Ioan Petra, Ioan Popovici, Ioan Sferle, Traian Sfurlea, Michail Szilagyi, Ilie Radu, drd. Nicolae Zigre iun.

Balotajul din Cehul-Silvaniei a fost însoțit de scene foarte violente, bătăi și versări de sânge. În-sus candidatul național dl George Pop de Băsești a fost atacat și s'a ales cu capul spart. Alți vr'o 30 de alegători răniți. În fața acestor violențe, dsa s-a retras alegătorii.

Petrecere cu dans în Sibiu Tinerimea română din Sibiu va aranja la 2 martie n. petrecere cu dans în sala dela „Unicum”.

Nou avocat român. Dl *Dănila Szabo* a făcut la Mureș-Oșorheiu censură de avocat și-și va deschide cancelăria în Blaj.

Nicolae Ionescu, serie „Cronica” n'a lăsat nici un testament. A ramas moștenitorilor moșia Bradu, proprietatea defunctului, și 45.000 lei în bani, dintre cari 35.000 lei sunt depuși la o bancă și 10.000 lei au fost găsiți în bonuri. Dorința decedatului a fost ca jumătate din moșia Bradu să fie dată Academiei Române pentru a întreține câțiva elevi din școala de agricultură din „Moara Grecilor”, iar restul să fie împărțit nepoților sei, Elena, Neculai și Eugenia Ionescu; fiind înse că nu există testament, dorința aceasta nu poate avea nici un efect legal.

Militare. Monitorul oastei c. și r. publică în ultimul seu număr următoarele pensionări: Colonelul auditor I. Mihălțianu, referent la tribunalul superior militar, la cererea proprie a fost trecut pe ziua de 1 martie a. c. la penzie conferindu-i-se gradul de general auditor ad honores și exprimându-i-se mulțumirea prea înaltă (domiciliul: Sibiu), — Alex. Muntean, căpitan cl. I la regim. de inf. nr. 101 a fost penzionat pe aceeași zi. (Domiciliul: Szabadka).

Au murit: *Eusebiu Stefanelli*, un tiner și harnic ziarist din Bucovina, unul din martirii presei române; — *Văd. Iustina Gall* n. Ungur, mama cunoscutei noastre artiste dsoara Virginia Gall, la Secuieu, în 16 februarie, în etate de 63 ani; — *Petru Stoica* paroc gr. c. în Ceanul-mare, la 12 febr., în etate de 56 ani; — *Ioachim Medrea*, notar cerc. penzionat, în Cârna, la 10 febr., în etate de 63 ani.

DIN LUME.

Uciderea marelui duce Sergiu. Săptămâna trecută, la 17 februarie n., s'a petrecut în Moscova unul din atentatele cele mai fioroase. Marele duce Sergiu eșind cu trăsura din Kremlin, un om necunoscut a aruncat sub equipagiul lui o bombă, care explodă și sfărîmă pe marele duce dimpreună cu equipagiul în mii de bucăți. Atentatorul, dimpreună cu soțul seu, a fost arestați. Atentatul acesta a umplut de spaimă toată curtea. Țarina a fugit în străinătate. Marele duce n'avea decât 48 ani.

Femele comis-voiajori. Cine s'ar fi așteptat acum 10—15 ani ca femeile să se indeletnicească și cu această bransă așa de obositoare și care părea a fi menită să rămână rezervată numai bărbaților? Cu toate acestea acum femeile comis-voiajori sunt mai numeroase de cum ne-am putea închipui în genere, cel puțin în Anglia, unde fete și femei măritate nu pregetă a lua încetul cu încetul locul sexului tare în toate domeniile industriei și comerțului. Un ziar din Londra, care a făcut o anchetă amănunțită asupra acestei chestiuni, asigură că actualmente se află 155 „women travellers” călătorind pentru principalele case de comerț din Anglia. Gazeta aceea nu pomeneste, bine înțeles, de cât pe acelea cari s'au consacrat numai comerțului, plasând tot felul de produse în provincie ori în străinătate. Cetitoarele de bună seamă nu se vor mira tocmai mult aflând, că marea majoritate a femeilor comis-voiajori în Anglia reprezintă case de lingerie, de mode și parfumerii. Din potrivă, nu-i oare cel puțin original pentru o femeie de a plasa produse chimice, îngășăninte ori băuți artificiali? Acelaș ziar citează pe o tineră văduvă, care își face un venit de 8—10 mii de franci pe an recomandând clientele sale una din cele mai însemnate agenții de pompe funebre din Londra!

Poșta redacției.

Vizită de dimineață. Nepotrivită pentru noi. Dacă traduci, alege ceva mai vrednic.

De lângă leagăn. Astfel de subiect numai prin farmecul descrierii poate să facă impresiune. Farmecul acesta îi lipsește cu desevărsire.

Simleu. Nu putem întrebuința versurile trimise într'un plic nefrancat de ajuns. Nu ne mai trimite altele. Nu de aceste așteptăm noi, ci abonamentul.

Cluj. Pentru numărul acesta a sosit târziu. Cartea cerută deocamdată nu o putem trimite, având și noi trebuința de ea.

Dlul I. Dr. în Baia-mare. Din tabloul acela noi nu mai avem nici un exemplar.

Călimdarul săptămânei.

Dumin. Vameșului și a Fariseului, ev. Luca c. 18, gl. 5, v. 5.
•Zis-a Domnul pilda aceasta: doi oameni au intrat în bis...•

Ziua sept.	Călimdarul vechi	Călimd nou
Duminecă	13 M. Martinian	26 Cothard
Luni	14 P. Axente	27 Leandru
Mărti	15 Ap. Ouisim	28 Roman
Mercuri	16 M. Pamfilie	1 Mart. Albin
Joi	17 M. Teodor	2 Simpliciu
Vineri	18 P. Leontie	3 Celidoniu
Sămbătă	19 Ap. Archip.	4 Casimir

Proprietar, redactor respunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDĂS NR. 14/296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LĂNG ÎN ORADEA-MARE.